

DANMARK – GHANA: LANDEPOLITIK

2014-2018

Kort over Ghana

Indhold

1. Introduktion: Mere end udviklingssamarbejde.....	3
2. Visionen: Et forvandlet Ghana – et nyt strategisk partnerskab	4
3. Den nationale baggrund	6
3.1. Den politiske baggrund. Et demokrati under konsolidering og regionale ambitioner....	6
3.2. Den økonomiske baggrund: En ny vækstøkonomi i Afrika	7
3.3. Handel og investeringer: At drive virksomhed i Ghana.....	9
4. De strategiske målsætninger.....	10
4.1. Styrket politisk samarbejde på grundlag af fælles værdier	11
4.2 Fremme af inkluderende og grøn vækst	13
4.3. Økonomisk diplomati og øget erhvervsamarbejde.....	15
4.4. Konsolidering af udviklingsprogrammernes resultater	17
5. Et land under forvandling - Mod et strategisk partnerskab	21
Bilag 1: Økonomiske og sociale nøgledata	22
Bilag 2: Danmarks bilaterale udviklingssamarbejde med Ghana	24
Bilag 3: Ghanas resultater i forhold til Årtusindmålsætningerne (MDG).....	26
Bilag 4: Målsætninger i rammeaftalen for Ghanas udvikling i ‘Targets from the Medium-Term National Development Policy Framework: Ghana Shared Growth and Development Agenda (GSGDA II), 2014-2017 (under udarbejdelse)	28
Bilag 5: Danske civilsamfundsorganisationer, der arbejder I Ghana, samt deres partnere	30

1. Introduktion: Mere end udviklings samarbejde

“Vi har ikke brug for sympati men for partnerskaber og for at stå på egne ben. Vi går ikke efter almisser men efter muligheder” Præsident John Dramani Mahama ved FN's generalforsamling i 2013.

Afrika er i gang med at udvikle sit fulde potentiale og står midt i en bemærkelsesværdig forvandling. Kontinentet rummer nogle af verdens hurtigst voksende økonomier, og en række lande oplever årlige vækstrater på mere end 7 procent. Ghana er et af dem. En ny afrikansk middelklasse er ved at vokse frem. Den har penge til forbrug, og den forlanger bedre velfærd og højere kvalitet i de sociale ydelser. Afrikas image er samtidig under forandring. Det nye image omfatter design, mode og innovative teknologier, samt en omfattende erhvervssektor. Afrika har verdens yngste befolkning, urbaniseringen tager fart, og der sker en gradvis udvikling af infrastrukturen. Det er alt sammen faktorer, der skaber potentiale for yderligere vækst.

Ghana er under hastig forandring, og forvandlingen er præget af vækst og demokratisk konsolidering. Landet har opnået lavere mellemindkomst-status og har potentiale til at blive en af Afrikas centrale vækstøkonomier. Ghana er et land præget af demokrati, fred og stabilitet, i en region som i øvrigt er præget af konflikt og skrøbelige stater.

Det langvarige samarbejde mellem Ghana og Danmark giver et enestående grundlag for at styrke et nyt strategisk partnerskab, som vil øge det politiske samarbejde og gavne vækst og beskæftigelse i begge lande. Danmark har været en respekteret partner med Ghana, siden uafhængigheden i 1957; det er et partnerskab, der er baseret på samarbejde i de sociale og økonomiske sektorer og samarbejde om menneskerettigheder og regeringsførelse.

Ghanas egne ressourcer og den økonomiske udvikling, samt landets status som et land i den lavere mellemindkomstgruppe, og dets nye partnerskab med BRICS-landene og de andre vækstøkonomier, medfører, at landet ikke på samme måde som tidligere er afhængigt af udviklingsbistand. Ghana ønsker blandt andet at fremme handel, kommercielle investeringer og kreditadgang. Danmarks mål er at øge det politiske og kommercielle samarbejde, samtidig med at udviklingsbistanden gradvis reduceres i perioden efter 2014.

Gennemførelsen af landepolitikken for 2014 vil være præget af, at der er tale om en overgangsperiode. Det forudses, at et egentligt transitionsprogram for udviklingsbistanden implementeres fra 2017 og frem.

Landepolitikken skitserer først den danske regerings visioner det fremtidige strategiske partnerskab med Ghana. Derefter følger en analyse af den politiske, økonomiske og erhvervs mæssige virkelighed i Ghana. På den baggrund præsenterer politikken fire strategiske mål, som den danske og den ghanesiske regering er fælles om: Styrket politisk samarbejde på basis af fælles værdier, fremme af inkluderende og grøn vækst, økonomisk diplomati og øget erhvervs mæssigt samarbejde, samt konsolidering af resultaterne i udviklingsprogrammerne.

Landepolitikken vil blive brugt som det strategiske dokument i alle relevante dele af Danmarks engagement i Ghana. Det vil også være retningsgivende for dialog på de forskellige niveauer. Politikpapiret knytter sig til Ghanas egne planer og ambitioner, og det er tillige baseret på EU's fælles analyser og på det fælles rammedokument mellem EU og EU's medlemslande i Ghana (EU Joint Framework Document).

2. Visionen: Et forvandlet Ghana – et nyt strategisk partnerskab

Ghana står midt i en forvandlingsproces præget af vækst og demokratisk konsolidering. Det er grundlaget for en vigtig ændring i de bilaterale relationer mellem Ghana og Danmark hen i mod et nyt strategisk partnerskab, der fokuserer på politisk og erhvervsmæssigt samarbejde. Skiftet reflekterer Danmarks strategiske og mangesidige tilgang til det afrikanske kontinent. Det indebærer en omfattende og sammenhængende tilgang, som inkorporerer alle Danmarks udenrigspolitiske instrumenter, fra udviklingssamarbejde til udenrigs- og sikkerhedspolitiske instrumenter såvel som de erhvervsmæssige forbindelser. Målet er at nå fælles strategiske mål.

De strategiske målsætninger i det nye strategiske partnerskab er 1) styrket politisk samarbejde baseret på fælles værdier, 2) fremme af inkluderende og grøn vækst, 3) økonomisk diplomati og øget erhvervsmæssigt samarbejde, samt 4) konsolidering af udviklingsprogrammernes resultater.

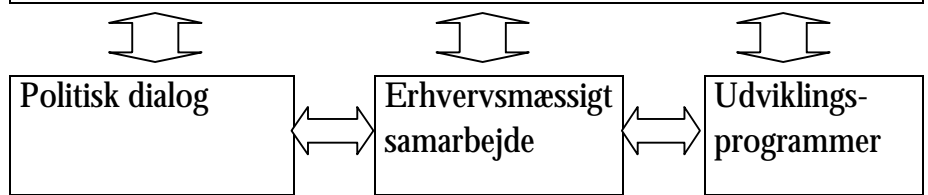
En række forskellige instrumenter vil komme i anvendelse under hver af de strategiske målsætninger, og hvor det er relevant, vil der blive arbejdet for synergi mellem de forskellige indsatser. Målenes omfang og indhold er i overensstemmelse med Ghanas udviklingsstrategier, den kommende "Ghana shared Growth and Development Agenda, 2014-2017" og aftalen mellem Ghanas regering og alle udviklingspartnerne for 2012-2022 "Leveraging Partnership for Shared Growth and Development".

Nyt strategisk partnerskab

Strategiske målsætninger

- Styrket politisk samarbejde baseret på fælles værdier
- Fremme af inkluderende grøn vækst
- Økonomisk diplomati og øget erhvervmæssigt samarbejde
- Konsolidering af udviklingsprogrammernes resultater

Instrumenter

Fokusområder

- Erhvervmæssige muligheder og eksportrådgivning
- Privat sektor udvikling og grøn vækst
- Offentlige-private partnerskaber
- Menneskerettighedsbaseret tilgang til sundhed, regeringsførelse og decentralisering
- Strategisk forskning og kulturprogrammer

Udviklingsbistanden til Ghana vil i omfang sandsynligvis snart blive overhalet af investeringer og andre pengestrømme udefra. Derfor er der brug for ændringer i samarbejdet og for mere og andet end udviklingsbistand. I denne nye situation har den danske og den ghanesiske regering en fælles vision om, at Ghana gradvist skal være mindre afhængig af bistand. Det danske samarbejde med Ghana justeres for at leve op til den udfordring. I en overgangsperiode vil udviklingssamarbejdet mellem Ghana og Danmark blive reduceret, og det overtages gradvist af et nyt strategisk partnerskab, der fokuserer på politisk og erhvervmæssigt samarbejde. Det forudses, at der i 2017 lanceres et transitionsprogram for den danske bistand.

Samtidig skabes der et partnerskab, hvor Ghana og Danmark vil stræbe efter at samarbejde om fælles politiske dagsordener internationalt og regionalt; et partnerskab som vil udvide omfanget og brugen af samarbejdsinstrumenter og kompetencer, som ligger ud over, hvad der traditionelt forbindes med udviklingsbistand. Samarbejdet vil bygge på den viden og de erfaringer, der er opnået gennem 50 års

samarbejde. En fælles evaluering af samarbejdet fra 1990 til 2006 konkluderede overordnet, at Danmarks bistand på felter, der er vigtige for den sociale og økonomiske udvikling, har været betydelig på alle niveauer, samt at den både har været relevant og er blevet højt værdsat.

Der er mange muligheder, men også fortsat udfordringer. Der skal holdes øje med den makroøkonomiske situation, for at sikre at den er bæredygtig. Væksten har ikke skabt beskæftigelse i den formelle sektor, der er stadig fattigdomslommer, og der er ulighed både i indkomst, i adgangen til sociale og andre offentlige ydelser, i økonomiske muligheder og i adgangen til uddannelse. Der er også kønsmæssig ulighed og ulighed mellem forskellige geografiske områder af Ghana. Landet står overfor store miljømæssige udfordringer. Økonomien er helt afhængig af tre råvarer – guld, kakao og olie – og det gør udviklingen meget sårbar overfor pludselige ændringer i handelsvilkår. Ghana skal håndtere de begrænsninger, der hæmmer væksten, og det er nødvendigt at skabe en mere alsidig produktionsudvikling med højere værditilvækst i landbruget og i fremstillingsvirksomheder. Det er udfordringer Ghana skal arbejde med og overvinde i de kommende år for at sikre den nødvendige forandring.

Danmarks engagement i Ghana vil udvikle sig i retning af en mere omfattende og helhedsorienteret tilgang. Danmark vil fortsat have en menneskerettighedsbaseret tilgang til udvikling, koblet med øget fokus på økonomisk diplomati, eksport og investeringer.

3. Den nationale baggrund

3.1. Den politiske baggrund. Et demokrati under konsolidering og regionale ambitioner

Afrika var det første afrikanske land, der opnåede uafhængighed efter kolonitiden, og Danmark var et af de første lande, der i 1957 anerkendte Ghanas uafhængighed. Udviklingssamarbejdet blev indledt kort efter. Præsident Kwame Nkrumah var en stærk fortalere for panafrikanisme og en nøglefigur i kampen mod kolonialisme og apartheid. Efter en turbulent periode med militærstyre introducerede Ghana flerpartidemokrati i 1992, og landet har siden med succes fastholdt en demokratisk udvikling. Ghana er en oase af demokrati, fred og stabilitet i en region, der ellers er præget af skrøbelige stater og konflikter. Det er helt afgørende at fastholde denne situation gennem landets aktive involvering i regional integration og samarbejde, konfliktforebyggelse og fredsskabelse. Ghana har valgt at føre en mere aktiv udenrigs- og sikkerhedspolitik også på det regionale og kontinentale niveau via samarbejdet mellem de Vestafrikanske stater (ECOWAS) og med den Afrikanske Union (AU). I Mali har Ghana støttet den fredsbevarende indsats både med udstationeret personel og servicering af FN-styrken.

Siden 1992 har Ghana gennemført relativt fredelige, frie og retfærdige valg, og igennem perioden er valgprocessens kvalitet gradvist blevet forbedret. Ghana var ved valget i 2012 et af de første afrikanske lande, der gjorde brug af et biometrisk system. Trods et fredeligt valg, der generelt blev beskrevet som frit og retfærdigt, blev valget kritiseret af det tabende parti, New Patriotic Party (NPP). Partiet appellerede til Højesteret med en klage over valgresultatet, og den kendsgerning, at NPP valgte at gå rettens vej frem for politisk vold, er et tegn på demokratisk modenhed. Sagen endte med en bekræftelse

af, at National Democratic Congress (NDC) var valgets sejrherre. Derefter erkendte præsidentembedets udfordrer sit nederlag og besluttede sig for ikke at udfordre rettens afgørelse. Højesteretssagen og dens afgørelse kan beskrives som en fjer i hatten i Ghanas bestræbelser på at etablere en demokratisk stat, og det betragtes som en sejr for alle ghanesere.

Selv om Ghana kæmper med en række politiske udfordringer, er der også muligheder på den politiske arena. Regeringens udøvende magt er stærkere end den lovgivende og den dømmende, og der er behov for, at landet finder en bedre balance. En omfattende rapport fra Ghanas grundlovskommission samt regeringens hvidbog på grundlag af rapporten vil danne basis for arbejdet med at finde denne balance.

Ghana er reelt en toparti-stat. Den politiske kultur har en tendens i retning af, at "vinderen tager det hele", og det skærper de politiske modsætninger. En mere inkluderende politisk kultur er nødvendig for at fremme nationale forhandlinger og opnå større enighed om centrale problemer og om nationale langtidspaner. Der er et voksende krav om en mindre partibundet politisk kultur, og en styrkelse af parlamentet ville give alle politiske partier et bedre grundlag for at få indflydelse på regeringen.

De civile og politiske rettigheder er alment respekterede i Ghana. Derimod går det langsommere med at vinde respekt for de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Korruption, også i retssystemet, er en af udfordringerne, andre er utilstrækkelig adgang til basale sociale ydelser, skadelige kulturelle traditioner, ulighed mellem kønnene, og vold mod kvinder og børn. Menneskerettighedsinstitutionerne mangler ressourcer og har brug for større styrke. Spørgsmål om rettigheder for lesbiske, bøsser, biseksuelle, transkønnede og interkønnede (LGBTi) er omstridte. Et civilsamfund, der efterhånden er blevet mere selvsikkert, presser, sammen med den frie presse, på for at opnå forbedringer. Regeringens progressive og udtalte politik omkring køn, børn og social beskyttelse gør det muligt at skabe rammer for en dialog om kvinders seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder, om børneægteskaber, om seksuel orientering og om menneskerettigheder generelt. Dialogen tager sit udgangspunkt i anbefalingerne fra de regelmæssige vurderinger af den nationale udvikling, som foretages i tilknytning til FNs Menneskerettighedsråd (Universal Periodic Review (UPR)), og de bygger på en række fælles værdier og visioner.

3.2. Den økonomiske baggrund: En ny vækstøkonomi i Afrika

Ghana har de senere år oplevet stabil økonomisk vækst. Efter en revurdering af bruttonationalindkomsten (BNI) i 2010 er Ghana nu et såkaldt "lavere mellemindkomst-land". I 2011 var vækstraten 15 procent, og det var det år en af de højeste vækstrater i verden. I 2012 var væksten 7,9 %. Den projekterede vækst var i 2013 7,4 %. På mellemlangt sigt ventes en årlig vækst på mindst 8 procent i gennemsnit. Baggrunden for den høje vækst er dels olieudvinding, dels vækst i de mere traditionelle sektorer, kakao, tømmer og minevirksomhed blandt andet med udvinding af guld, samt udviklingen i servicesektoren. Fremstillingssektoren oplever derimod stagnation eller egentlig tilbagegang. Landbrugssektorens bidrag til den samlede økonomi har været nedadgående. I 2012 var landbrugets vækstrate kun 1,3 %, og det var kun en smule højere end de 0,8 %, der blev nået i 2011. Udsigterne for landbruget har været mere positive i 2013, hvor der ventes en vækst på 3,4 %.

De høje guldpriser har i de senere år ført til en voldsom vækst i ulovlige mineaktiviteter og en række negative effekter som miljøforringelser, ødelæggelse af naturressourcer, sammenbrud i sociale

strukturer og konflikter mellem lokalbefolkning og guldsøgere, der kommer udefra. Den store økonomiske vækst i landet har ikke skabt væsentligt flere jobs til ghaneserne.

I 2011 bidrog olie til den økonomiske vækst med 6,1 %, men i 2011 var oliens andel i væksten under 1 %, og for 2013 er skønnet, at bidraget var 1,6 %. Der ventes dog en betragtelig stigning, i takt med at olieproduktionen ventes fordoblet over de næste 10 år.

Regeringens øgede fokus på udvikling af den private sektor, jobskabelse og offentlige-private partnerskaber (PPP) ses som en chance for at forbedre situationen. Den første strategi for udviklingen af privatsektoren skabte et mere positivt erhvervsklima. I anden fase af strategien er der kommet strukturer på plads, som kan fremme jobskabelse gennem udviklingen af den private sektor. De overordnede vilkår for erhvervslivet er forbedrede, og Ghana er i 2014 nummer 67 i Verdensbankens indeks, der rangerer, hvor let det er at drive privat virksomhed i et land, "World Bank's Ease of doing business". Samtidig har Ghana dog fået en dårligere placering i World Economic Forums opgørelse over global konkurrenceevne 'Global Competitiveness report 2013-2014'. Forklaringen er først og fremmest, at Ghanas makroøkonomiske situation er forringet.

Klimaændringer ventes at få negative konsekvenser for Ghana. Befolkningstilvæksten er høj og udgør i sig selv en trussel mod naturressourcerne og miljøet, samtidig med at der sker en hurtig og uplanlagt urbanisering af landet. Der er muligheder for at introducere innovative klimaløsninger både i den private og i den offentlige sektor, herunder sol - og vindenergi, men også andre former for grøn teknologi og programmer for overførsel af viden.

Indtil slutningen af 2011 var den makroøkonomiske situation relativt positiv, og både inflationen og de offentlige finanser var under kontrol. Valgåret 2012 skabte imidlertid meget alvorlige udfordringer, et finanspolitisk budgetunderskud på 12 procent, en devaluering af den lokale valuta cedi i forhold til den amerikanske dollar med 17,5 %, et øget underskud på betalingsbalancen og voksende gæld. En voldsom stigning i lønudgifterne i den offentlige sektor, betydelige brændstofs subsidier og en række andre forhold har medført, at der er meget få muligheder for at investere i bedre offentlig service og i de sociale sektorer.

Også i 2013 har der været mange makroøkonomiske udfordringer. Ved udgangen af september var både offentlige indtægter og udgifter lavere end budgetteret, men mens de offentlige indtægter var 15,1 % lavere, var udgifterne kun faldet med 6,6 %. Udgifter, der er vigtige for væksten og for regeringens prioriteringer, lå betragteligt lavere end budgetteret, eksempelvis lå posten "Varer og Service" 39,2 % under budgettet, tilskud til institutioner 32,4 % under, sociale ydelser 97,5 % under og anlægsudgifter 5,7 % under. På basis af de projekterede indtægter og udgifter forudses et underskud på de offentlige finanser på 10,2 % af BNI i 2013. Samlet forventes offentlige lønninger og godtgørelser at udgøre omkring 11 % af BNI. I perioden 2014-16 ventes væksten i udgifter til lønninger og godtgørelser dog at være mere beskeden, således at disse ydelser kun vil udgøre 10 % af BNI i 2014, 9 % i 2015 og 8 % i 2016.

Den usikre økonomiske situation har udfordret ønskerne om at give udviklingsbistand i form af generel budgetstøtte. Den finansielle situation har sinket donorerne udbetaling af budgetstøtte, og donorerne har forstærket en kritisk dialog med Ghanas regering. Regeringen har som svar lanceret en

reformdagsorden, som beskriver de skridt, regeringen vil tage for at hindre fremtidig makroøkonomisk ustabilitet. Den Internationale Valutafonds (IMF) mellemlange prognose for landet er positiv, på betingelse af, at regeringen holder fast i sin reformdagsorden. Budgetstøtte udgør en faldende del af det samlede nationalbudget. Landet søger for øjeblikket alternative finansieringskilder, dels fra de nye vækstøkonomier, dels i form af kommercielle lån. Situationen peger i retning af, at man må gentænke brugen af budgetstøtte som bistandsform i et lavere mellemindkomstland som Ghana.

Selv om Ghanas decentraliseringsproces har skabt en vis fremgang i den nordlige del af landet, har den hurtige økonomiske udvikling været karakteriseret af geografiske forskelle og ulighed. Både højere produktivitet i landbruget i Syd såvel som større muligheder for at finde beskæftigelse uden for landbruget i den sydlige del af landet, vil kunne forværre de allerede meget store forskelle mellem Nord og Syd, skabe endnu større ulighed og øge vandringsen af mennesker fra landet til bycenterne. Indvandringen fra landet har skabt fattigdomslommer i byerne. Landet lider derudover generelt under utilstrækkelig og utilfredsstillende infrastruktur. I de nordlige dele af landet har investeringerne i den grundlæggende infrastruktur og i basal offentlig service været endnu lavere end i andre dele af landet. Kønsbaseret ulighed er yderligere en vigtig bekymring.

Hvis de forskellige former for ulighed ikke mindskes, er der en risiko for destabilisering af freden, krænkelse af rettigheder og underminering af væksten. Regeringen er fuldt opmærksom på de risici, som uligheden skaber, og har iværksat sociale programmer, der skal mindske problemerne. Der er også et ønske om at tiltrække investeringer til Nord-Ghana, specielt i infrastruktur og i landbrugets værdikæder.

3.3. Handel og investeringer: At drive virksomhed i Ghana

Den stærke økonomiske vækst og Ghanas liberale importpolitik betyder, at Ghana er et marked med voksende muligheder. I konsekvens af urbaniseringen og voksende middelstands-indkomster har det ghanesiske forbrugsmønster ændret sig i retning af større efterspørgsel både på varer og ydelser, som bidrager til det samlede velfærdsniveau i samfundet, og som også medfører, at den store og primært unge befolkning har ændret livsstil. I 2011 skønnedes det, at 51,9 % af befolkningen levede i byområder. En indikator for befolkningens stigende velstand er det, at andelen af Ghanas befolkning, der lever under fattigdomsgrænsen er faldet fra 51,7 % i 1991/93 til 28,5 % i 2005/06. Ifølge et konservativt skøn fra Verdensbanken var andelen af fattige i 2012 faldet til 23,6 %.

Værdien af Ghanas samlede import blev i 2012 anslået til US\$ 17.8 milliarder, og værdien af eksporten til US\$ 13.5 milliarder. EU stod for 21,9 % af den totale import og 47,7 % af den samlede eksport. I 2013 skønnes underskuddet på handelsbalancen at være reduceret fra et oprindeligt anslået underskud på US\$ 4957,5 millioner til US\$ 4046,3 millioner på grund af et fald i importen, i forhold til hvad der var forventet.

De vigtige danske eksportkategorier til Ghana er maskineri og transportudstyr, farmaceutiske produkter, fødevarer, serviceydelser og teknisk viden. Den vigtigste danske import fra Ghana er kakao, oliefrø, frugt og biomasse. Et betragteligt antal danske selskaber har afdelinger i og opererer fra Ghana, det gælder blandt andet AP Møller-Mærsk-Gruppen, Grundfos og Novo Nordisk.

Ghana har potentiale for at blive et regionalt center for handel og investeringer i Vestafrika. Ghana er en naturlig indgang til de vestafrikanske staters fællesskab i ECOWAS med en skønnet befolkning på 250 millioner mennesker. I bestræbelserne på at fremme økonomiske aktiviteter i regionen er der dog stadig en række udfordringer, man er nødt til at forholde sig til. Det gælder harmonisering af love og regler, implementering af retsafgørelser fra ECOWAS og fremme af frihandel blandt medlemsstaterne. Ghana har mulighed for at spille en væsentlig rolle i denne proces.

EU og Ghana har siden 2007 forhandlet en midlertidig økonomisk partnerskabsaftale (iEPA), men den er endnu ikke underskrevet og ratificeret. Forhandlingerne om en regional økonomisk partnerskabsaftale (EPA) er gået i stå, og det indebærer, at Ghana har brug for at undertegne og ratificere en midlertidig aftale (iEPA) for ikke at miste sin told- og kvotefrie adgang til EU's marked fra oktober 2014.

Det ghanesiske marked er fortsat investeringsvenligt overfor dansk erhvervsliv. Den usikre makroøkonomiske situation har dog negativ indflydelse på rammevilkårene for investeringer på kort og halvlångt sigt. Valutakurser har, ligesom devalueringer og inflation, indflydelse på erhvervslivet og investeringerne. Dertil kommer, at politiske initiativer, der skal bremse faldet i de offentlige indtægter – og som omfatter tidsbegrænsede skatter og afgifter – også udgør en udfordring for erhvervslivet.

4. De strategiske målsætninger

Det nye strategiske partnerskab mellem Danmark og Ghana vil i den kommende 5 års periode fra 2014-2018 blive styret af fire strategiske mål:

- 1) Styrkelse af politisk samarbejde på grundlag af fælles værdier;
- 2) Fremme af inkluderende og grøn vækst;
- 3) Økonomisk diplomati og øget erhvervsmæssigt samarbejde, samt
- 4) Konsolidering af udviklingsprogrammernes resultater.

En række forskellige redskaber vil blive taget i anvendelse for at opfylde hvert af de strategiske mål, og hvor det er relevant, vil man søge at opnå synergi mellem instrumenterne. Omfanget af og indholdet i målene er i overensstemmelse med den kommende vækst- og udviklingsdagsorden "Ghana Shared Growth and Development Agenda 2014-2017" og med Government of Ghana – Development Partners Compact 2012-2022 "Leveraging Partnership for Shared Growth and Development". Målsætningerne er også i overensstemmelse med den danske strategi for udviklingssamarbejde "Retten til et bedre liv" og med den danske politik for økonomisk diplomati, eksport og investeringer.

Hvad angår monitoring og evaluering, vil de to lande regelmæssigt diskutere, hvordan der skal følges op på de aktiviteter, der følger af det nye strategiske partnerskab. Man vil i videst muligt omfang anvende de eksisterende monitoringssystemer. Der vil ikke blive skabt nye besværlige parallelsystemer.

4.1. Styrket politisk samarbejde på grundlag af fælles værdier

Danmark vil

- udvide og uddybe de politiske alliancer med Ghana i internationale fora med henblik på at arbejde for fælles politiske dagsordener;
- styrke den politiske dialog om spørgsmål som omfordeling af ressourcer, seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRHR) samt det folkeretslige princip "Ansvaret for at beskytte" (Responsibility to Protect (R2P));
- støtte Ghanas konstruktive regionale rolle for eksempel via fokus på maritim sikkerhed, samt Ghanas rolle i ECOWAS herunder i implementeringen af nationale infrastrukturer for fred og tidlige nationale varslingsystemer (early warning systems);
- styrke samarbejdet med EU i politiske spørgsmål og vedrørende økonomisk diplomati.
- skabe bedre sammenhæng mellem bilaterale og multilaterale indsatser, for eksempel gennem et stærkere partnerskab med den afrikanske udviklingsbank (African Development Bank (AfDB)) og andre multilaterale institutioner i regionen.

Politisk dialog

Fælles værdier, som menneskerettigheder, demokrati, sikkerhed, og regional integration vil blive søgt fremmet via tæt politisk samarbejde på det multilaterale, regionale og bilaterale niveau, med fokus på et begrænset antal spørgsmål som der er enighed om at prioritere politisk. På det multilaterale (FN) og det regionale/kontinentale niveau (ECOWAS og Den Afrikanske Union, AU) vil Danmark og Ghana fortsætte og udbygge arbejdet med at skabe alliancer med fokus på centrale spørgsmål, som man er enige om at prioritere, som der er tilstrækkelig international opmærksomhed om, og hvor der er udsigt til, at samarbejdet kan gøre en forskel.

Temaerne vil inkludere "Ansvaret for at beskytte" (R2P), seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR), kampen mod illegale kapitaloverførsler, og arbejdet for at skabe stærkere skattesystemer, samt Ghanas regionale rolle, herunder specielt i forhold til Sahel, med hensyn til konfliktforebyggelse, sikkerhed, fredsbevaring og maritime sikkerhedsindsatser.

Menneskerettighedsdialogen med Ghana vil blive styret af EU's landstrategi omkring menneskerettigheder. Den ghanesiske tænketank 'Institute for Economic Affairs' (IEA) vil gennem analyser og forskning sikre informationsgrundlaget og understøtte den politiske dialog.

I spørgsmål af strategisk og aktuel betydning vil den almindelige politiske dialog (artikel 8-dialogen) mellem EU og Ghana blive suppleret med en styrket løbende dialog mellem EU, EU-medlemslandene og de ghanesiske myndigheder. Den ghanesiske regering og de internationale udviklingspartnere har etableret en gruppe 'Ghana Development Partner Group' som skal fremme den fælles politiske dialog mellem regeringen og dens udviklingspartnere.

Ansvar for beskyttelse af civilbefolkninger (Responsibility to Protect R2P)

Danmark og Ghana har siden 2010 haft et partnerskab om R2P og R2P focal point initiativet. Dette partnerskab vil blive udvidet og uddybet. Det nationale R2P focal points centrale rolle er at koordinere reaktioner på folkedrab, etnisk udrensning, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser og at hjælpe til med at skabe et 'forpligtet samfund' på en måde, der øger staternes muligheder for at sikre beskyttelsen af befolkningerne efter principperne i R2P. Koordineringen skal finde sted såvel mellem regeringerne som i de enkelte regeringer.

Ghana står på baggrund af landets relativt lange demokratiske historie, og dets indsats for at skabe fred og sikkerhed, i en god position til at have en fremtrædende rolle i implementeringen af R2P både på regionalt og kontinentalt niveau. Danmarks støtte til det Ghana-baserede fredsinstitut Kofi Annan International Peacekeeping Centre (KAIPTC) vil være et omdrejningspunkt.

Maritim sikkerhed og organiseret kriminalitet

Regionen oplever en række trusler mod fred og sikkerhed i form af pirateri og bevæbnede røverier i Guineabugten, samt ulovlig handel med og transport af narkotika, våben og mennesker. Dette har undermineret ECOWAS' beslutninger om at styrke handel og økonomisk samarbejde i regionen, samt reduceret regionens effektive engagement med resten af verden. Danmark vil støtte Ghana og landene i Guineabugten i deres indsats for regional integration, fred og sikkerhed i Afrika gennem ECOWAS, Guineabugtkommissionen, FNs kontor for Narkotika og Kriminalitet (UNODC) og andre relevante fora.

Omfanget af pirateri og røveriske angreb i Guineabugten er et problem, der ikke kan ignoreres. Det skaber usikkerhed og har haft betydelige negative konsekvenser for den kommercielle skibstrafik, handlen mellem de vestafrikanske stater og handlen mellem Vestafrika og de globale markeder. Vurderingen er, at der på kort og halvlångt sigt er en betydelig risiko for angreb. På denne baggrund vil det blive undersøgt, hvad der kan gøres for at støtte nationale indsats og regionale initiativer og samarbejde. En sådan støtte kunne inkludere støtte til et udvidet samarbejde mellem institutioner i regionen, en national strategi for maritim sikkerhed, samt etableringen af en regional kystvagt. Dansk støtte vil kunne kanaliseres gennem EU, baseret på EU's strategi for maritim sikkerhed i Guineabugten og i samarbejde med andre partnere, der arbejder for maritim sikkerhed.

Lighed

Fremme af lighed på forskellige områder vil fortsat være en nøgleprioritet i det nye strategiske partnerskab, der bygger på en rettighedsbaseret tilgang (HRBA) og på den strategiske ramme for ligestilling i Danmarks udviklingssamarbejde. Fokus vil inkludere årtusindmålsætningerne (MDG), hvor Ghana sakker bagud, specielt hvad angår mødresundhed og børnedødelighed. Danmark vil også efter 2015 fortsætte sit samarbejde med UNICEF og UN Women, samt de relevante ghanesiske myndigheder om at bekæmpe uligheder i Ghana og på det afrikanske kontinent. Civilsamfundet spiller en afgørende rolle i kampen mod ulighed, og støtte til civilsamfundet vil fortsat være en vigtig faktor i Danmarks støtte til sundhedssektoren (som inkluderer fremme af seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder), menneskerettigheder, lokal adgang til offentlige ydelser og god regeringsførelse.

Sædvaneretten og de traditionelle institutioner rummer mange dimensioner. Udfordringen er at modernisere de traditionelle strukturer uden at ødelægge de positive funktioner. Ghanas regering er gået i gang med denne moderniseringsproces, og Danmark vil støtte processen via debatter og dialog omkring spørgsmål som jordrettigheder og kvinders rettigheder. Vurderingen af menneskerettighedsspørgsmål vil blive baseret på anbefalinger fra de regelmæssige vurderinger, såkaldte Reviews (Universal Periodic Reviews (UPR)) som gennemføres i tilknytning til FNs Menneskerettighedsråd.

Aktiv multilateralisme

Samarbejdet med EU vil blive styrket i overensstemmelse med den strategiske ramme for Danmarks deltagelse i EU's udviklingssamarbejde. EU vil fortsat være en helt central partner, ikke blot hvad angår udviklingssamarbejdet, men også politisk i relation til erhvervs- og handelspolitikken og i forhold til indsatsen for maritim sikkerhed. EU og EU's medlemslande har produceret et fælles EU rammedokument (Joint Framework Document), der skal være retningsgivende for politiske og erhvervs-mæssige indsatser og for udviklingssamarbejdet. Ghana er et pilotland i forhold til EU's fælles programmering (Joint Programming). Det flerårige indikative program 2013-2016 ses som starten på EU's fælles programmering. I 2015/16 gennemføres der en midtvejsvurdering af EU's bistand til Ghana, og fra 2017 er det meningen, at man skal starte implementeringen af en egentlig fælles programmering af udviklingsindsatsen.

Samarbejdet med den Afrikanske Udviklingsbank (AFDB) og de relevante FN-organer vil blive styrket for at sikre bedre sammenhæng mellem bilaterale og multilaterale indsatser. AfDB vender tilbage til Abidjan efter en periode i Tunis. Det kan måske give ny fremdrift for Vestafrika. Danmark vil styrke dialogen med banken, i Ghana og i regionen, for at fremme de strategier, der skal sikre Afrikas forandringsproces. Danmark vil også søge at anvende AfDB-midler som løftestang for dansk udviklingsbistand og Danmark andre kilder til finansiering indenfor områder som grøn vækst og vedvarende energi.

Monitering og evaluering

I moniteringen og evalueringen af fremskridt vil følgende indikatorer blive anvendt::

- * Dialog på ministerniveau og regelmæssige besøg på højt niveau
- * Etableringen af en formaliseret mekanisme for fælles politisk dialog mellem Ghanas regering og de internationale udviklingspartnere, herunder som ramme for menneskerettighedsdialogen.
- * En eller to tematiske konferencer hvert år, med fokus på nationale/regionale politiske spørgsmål og organiseret i fællesskab mellem Danmark og relevante ghanesiske samarbejdspartnere.
- * Eksempler på synergi mellem bilaterale og multilaterale indsatser, baseret på eksempler på den "bedste praksis".

4.2 Fremme af inkluderende og grøn vækst

Danmark vil

- Vælge en innovativ tilgang til at opnå synergi via grøn vækst, som for eksempel gennem etableringen af et moderne klimainnovations-center (Climate Innovation Centre CIV)).
- Støtte Ghanas private sektor, der betragtes som afgørende for fremme af inkluderende og grøn vækst.

Mere synergi

Danmarks støtte til den private sektor i Ghana vil fortsat stimulere sektoren som er en afgørende motor, både for vækst, for fremme af beskæftigelsen og for at sikre, at initiativer bliver mere grønne. Dansk bilateral støtte til fase II i udviklingsprogrammet for den private sektor fortsætter, og en tredje og afsluttende fase forudses for perioden 2015-2019. Den tredje fase vil konsolidere de opnåede resultater og bruge de mest hensigtsmæssige foranstaltninger blandt andet til sikring af indfasningen af investeringer og privat kapital i den private sektor i takt med den gradvise udfasning af den egentlige bilaterale bistand. Tredje fase vil også bygge på en erkendelse af, at støtten skal struktureres efter at øge synergien med andre af Danidas erhvervsinstrumenter (Danida Business Partnership, GoGlobal projektudvikling og Danida Business Finance) samt med Investeringsfonden for Udviklingslandene (IFU) og Eksport Kredit Fonden (EKF).

Udviklingssamarbejdet vil fortsætte i perioden 2014-2018 med henblik på at fremme vækst, sociale fremskridt, menneskerettigheder og lighed. Den økonomiske ramme vil dog gradvist blive mindre, og der er derfor også brug for andre strategier for at styrke indsatsen. 'Inkluderende og grøn vækst' er en god tilgang i forhold til ambitionen om at skabe mere synergi mellem de forskellige instrumenter, der står til rådighed i Danmarks udenrigs- udviklings- og handelspolitik.

Grønnere økonomi

Ghanas regering ønsker at fremme bæredygtig og vedvarende energi. Ghana var et af de første lande, der gik med i FN-initiativet "Energi for alle", som søger at sikre en mere bæredygtig fremtid ved at omdanne verdens energisystem og gøre det mere bæredygtigt inden 2030. Ghana har udviklet en energistrategi, der har som målsætning at vedvarende energi i 2020 skal udgøre 10 % af den nationale energiproduktion. For at nå dette mål vedtog Parlamentet i 2011 en lovgivning om vedvarende energi, som giver de nødvendige juridiske og regulerende rammer, for at man kan udbygge og udvide landets sektor for vedvarende energi. Regeringen har også godkendt en ramme for en national politik vedrørende klimaændringer.

Danmark har tidligere støttet ghanesiske initiativer, der har som mål at påvirke klimaet, miljøet og menneskers livsvilkår positivt. Danmark har også været en mangeårig partner i den private sektor gennem privatsektor udviklingsprogrammet. Erfaringerne fra denne støtte vil være et afsæt for etableringen af et klimainnovations-center, Climate Innovation Centre (CIC), som vil sætte den private sektor i centrum i bestræbelserne på at gøre Ghanas økonomi grønnere.

CIC vil arbejde med at skabe muligheder for inkluderende vækst, jobskabelse og fattigdomsbekæmpelse via lokal erhvervs-mæssig foretagsomhed, innovation og overførsel og udnyttelse af relevant klimateknologi. Målet er, at CIC på langt sigt bliver et synergiskabende moderne center, hvor dansk

udviklingsbistand til den private sektor arbejder hånd i hånd med Klimainvesteringsfonden, som administreres af den danske Investeringsfond for Udviklingslandene (IFU), og med indsatser fra Eksportrådet i Danmark. Visionen er at udforske mulighederne for, at bistandsfinansiering kan være med til at løfte finansiering fra de multilaterale finansinstitutioner (IFI) og private danske og ghanesiske investeringer.

Inden for en overskuelig fremtid regner man med, at mere end 70 % af Afrikas befolkning lever i byer. Det er vigtigt at planlægge bæredygtig og grøn byudvikling. Ghana oplever også en udvikling, hvor mennesker rejser fra landområderne og ind til byerne, og Danmark vil undersøge mulighederne for at bidrage til, at fremtidens byer bliver sunde steder at leve, for eksempel gennem brug af vedvarende energi, bedre affaldshåndtering og en række andre indsatser støttet blandt andet af Danida Business Partnerships og af kommercielle investeringer.

Offentlige-Private Partnerskaber

Danmark vil undersøge mulighederne for at bruge offentlige-private partnerskaber, Private Public Partnerships (PPP) særligt med henblik på at gøre økonomien grønnere. For at få et mere præcist overblik vil der blive gennemført en kortlægning af mulighederne. Der vil være konkret fokus på aktiviteter indenfor grøn og bæredygtig urbanisering og herunder affaldshåndtering.

Danmark og Ghana vil eksempelvis kunne drage nytte af mange års samarbejde i sundhedssektoren og omkring decentraliseret offentlig ledelse, ved at sikre en bæredygtig og indkomstgivende håndtering af affald. Det vil også have betydning i kønspolitikken; affald, manglen på sanitet og på ordentlig kloakering har negativ indflydelse på folks sundhed og ikke mindst på kvindernes vilkår på byernes markedspladser. Vedvarende energi, herunder vindenergi og decentrale energisystemer på landet, er andre potentielle muligheder for offentlige-private partnerskaber eller for helt private løsninger. En lov om offentlige-private partnerskaber er undervejs. Det ventes, at loven vil understrege behovet for at bruge PPP til at fremme private kapitalinvesteringer i forbedret infrastruktur.

Monitering og evaluering

Monitering og evaluering af fremskridt vil finde sted på grundlag af følgende indikatorer:

- Klimainnovations-centret vil være etableret og det har succes med at tiltrække en blanding af bistand og investeringer.
- Der ses flere eksempler på at ekspertise i udviklingssamarbejde fører til erhvervsmæssige aktiviteter (synergi).

4.3. Økonomisk diplomati og øget erhvervssamarbejde

Danmark vil

- engagere sig i økonomisk diplomati både bilateralt og i samarbejde med EU.
- kortlægge synergier mellem Danidas business instrumenter, Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU), Danmarks Eksport Kredit Fond (EKF) og udviklingsbistanden.

- gøre mere strategisk brug af forskning og kultursamarbejde i erhvervssamarbejdet.

Bedre eksportrådgivning i Afrika

Danmarks erhvervsmæssige engagement vil blive styret af den danske politik for økonomisk diplomati, eksport og investeringer. Den danske ambassade i Accra vil kunne give alle former for rådgivning til danske virksomheder om erhvervsmulighederne i Ghana, og om hvorvidt det vil være rigtigt at søge hjælp via Danida eller Eksportrådet.

Ambassaden kan tilbyde alle typer af ydelser fra Eksportrådet og alle de Danida instrumenter, der står til rådighed for danske virksomheder. Derudover forventer ambassaden at udvikle sig til et regionalt center i Vestafrika, således at ambassaden i samarbejde med Eksportrådet i København, giver støtte og rådgivning til andre danske ambassader i Vestafrika. Det regionale vestafrikanske kontor i Investeringsfonden for udviklingslandene, IFU, huses på den danske ambassade i Ghana.

Rammevilkår

Der er mange muligheder i Ghana: Økonomisk vækst og voksende efterspørgsel på forbrugsgoder og mere varige investeringer, fred og stabilitet, et relativt investeringsvenligt erhvervmiljø, retssikkerhed, voksende interesse for Afrika blandt danske virksomheder, erfaringer, good will og viden indsamlet via udviklingssamarbejdet; derudover er der ghanesisk fokus på vedvarende energi, energieffektivitet og grøn vækst. Danske virksomheder har relative fordele i forhold til mange andre på disse og andre interesseområder i Ghana.

Men der er også stadig betydelige udfordringer: Der er fortsat mangler i investeringsklimaet, den offentlige sektor er langsom, færdighedsniveauet er lavt, energiforsyningen er upålidelig, infrastrukturen er svag, der mangler gennemsigtighed omkring vilkårene for erhvervslivet, og der er korruption.

Den store uformelle sektor i Ghana er også en udfordring for handel og investeringer. Eksportrådets ydelser i Ghana vil omfatte politisk-erhvervsmæssig rådgivning, råd vedrørende handelsaftaler og virksomheders sociale ansvar (Corporate Social Responsibility (CSR)), samt medvirken til at finde lokale partnere og til organisering af begivenheder omkring eksportfremme.

Erhvervsmæssige muligheder

Der vil blive gennemført en kortlægning af behov og kapacitet i en række ghanesiske fokus-sektorer og en identifikation af de tilsvarende danske styrkepositioner. Det erhvervsmæssige samarbejde vil også omfatte vækst i samhandel gennem EU's økonomiske partnerskabsaftale (EPA) og fremme og udvidelse af danske virksomheders investeringer for eksempel i byplanlægning og affaldshåndtering, i landbrug og i vedvarende energi.

Øget synergi

Synergien mellem udviklingssamarbejdet og de erhvervsmæssige aktiviteter styrkes gennem Eksportrådets aktiviteter samt Privat Sektor-programmet, Danidas business instrumenter,

Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU) og Eksport Kredit Fonden (EKF). EKF kan via det regionale kontor i Sydafrika hjælpe danske virksomheder med 'bløde lån' (bæredygtig långivning) i nye vækstmarkeder som Ghana.

Danida Business Partnerships (DBP) fortsætter og kan udnyttes mere målrettet i en overgangsfase, ligesom der forventes vækst i Eksportrådets aktiviteter. Det er målet at skabe større fleksibilitet ved at kombinere ydelser fra DBP og Eksportrådet. Det vil inkludere GoGlobal projektudviklingsmuligheden. Danida Business Finance-programmet (DBF) udvides med større fokus på grøn vækst-investeringer i infrastruktur. Ghana er et fokusland i DBF, og mulighederne for at tiltrække flere DBF-programmer til Ghana vil blive afsøgt; det skal være programmer som er af betragtelig størrelse, og som kan være med til at markedsføre Danmark som handels- og investeringspartner i Ghana.

Danmark er en mangeårig partner i sundhedssektoren, og der vil blive søgt efter synergier mellem dette engagement og de erhvervsmæssige muligheder for eksempel på det farmaceutiske område og indenfor informations- og kommunikationsteknologi (ICT).

Økonomisk diplomati

Danmark vil styrke det økonomiske diplomati i Ghana, både bilateralt og i samarbejde med EU. EU er Ghanas største handelspartner. På handelsområdet styrkes partnerskabet med EU for eksempel via fælles økonomisk diplomati med henblik på at forbedre det politiske miljø og rammevilkårene for europæiske selskaber omkring markedsadgang, toldmæssige udfordringer, flaskehalse og logistik. Det vil også omfatte Danmarks støtte til EU's handelspolitiske forhandlinger og etableringen af EU virksomhedsnetværk, samt organiseringen af et årlig EU-Ghana Erhvervs Forum i Ghana.

Corporate Social Responsibility (Virksomheders sociale og etiske ansvar (CSR)) er vigtigt både ud fra et udviklings- og erhvervsmæssigt synspunkt, og der bør være store muligheder for at opnå synergi mellem dansk støtte til menneskerettigheder og erhvervsaktiviteter på CSR-området. Der er også et potentiale for at styrke EU-samarbejdet omkring CSR.

Monitering og evaluering

I moniteringen og evalueringen af fremskridt vil der blive brugt følgende indikatorer

- * Flere danske virksomheder vil have etableret sig i Ghana.
- * Der vil være etableret flere kommercielt levedygtige partnerskaber
- * Flere partnerskaber vil trække på erfaringerne i udviklingssamarbejdet (synergi)
- * Handlen mellem Ghana og Danmark vil vokse

4.4. Konsolidering af udviklingsprogrammernes resultater

Danmark vil

- gradvist reducere udviklingsbistanden indenfor områderne sundhed, decentralisering, god regeringsførelse og general budgetstøtte

- skabe politisk dialog og erhvervsmæssigt samarbejde om langsigtet støtte til sundhed, god regeringsførelse og menneskerettigheder
- konsolidere resultaterne og uddrage læring og de positive historier, der ligger indlejret i mange års partnerskab mellem Danmark og Ghana om udviklingssamarbejde.

En rettighedsbaseret tilgang

Danmarks støtte til sundhedssektoren, til menneskerettigheder og til god regeringsførelse bidrager sammen med støtten til den private sektor til inkluderende vækst. Støtte indenfor sundhed og menneskerettigheder prøver at slå bro mellem de ghanesere, der har noget, og dem der ingenting har, og støtten søger tillige at udbrede åbenhed, økonomisk ansvarlighed og lydhørhed blandt de ansvarlige, der har pligt til at sikre overholdelse af menneskerettigheder, samt aktiv deltagelse og inkludering i samfundet for de enkelte borgere, der har krav på, at deres rettigheder respekteres.

For yderligere at støtte dette og give den enkelte rettighedshaver mulighed for at ytre sig og bruge sin indflydelse, støtter Danmark civilsamfundsorganisationer (CSOer) via en trestrengt tilgang. Støtte til ghanesiske CSOer, støtte til danske CSO'er, der arbejder med lokale CSOer som partnere, og støtte til internationale CSOer, der arbejder i Ghana. Danmark bidrager til de lokale CSOer gennem et fælles finansieringssystem STAR Ghana, der støttes i et samarbejde mellem Danmark, Storbritannien, USAID og EU. STAR står for Strengthening Transparency, Accountability and Responsiveness Initiative, altså et initiativ, der skal fremme åbenhed, økonomisk ansvarlighed og offentlig lydhørhed. Formålet med programmet er at styrke civilsamfundet og parlamentets indflydelse på administrationen af fælles offentlige goder og serviceydelser.

STAR Ghana er i høj grad relevant i forhold til både Danmarks og Ghanas politik, som sigter på at styrke åbenhed, økonomisk ansvarlighed og regeringens lydhørhed i dens samarbejde med civilsamfundet. CSOer, der har fået støtte gennem STAR Ghana, har opnået betydelig troværdighed, og de har fået større fælles styrke. Det har blandt andet medført, at CSOerne har fået indflydelse på 11 vigtige lovforslag og politiske reformer mellem 2010 og 2012. Nogle af disse lovforslag er endeligt vedtaget, mens andre stadig er under behandling.

Lokale sociale fremskridt

Danmark giver sektorbudgetstøtte til sundhedssektoren. Men derudover har Danmark via støtten til decentraliseringen også fokus på lokale sociale fremskridt, specielt indenfor de sociale sektorer og sundhed. Ghanas decentraliseringsreform er i dag langsomt ved at vinde momentum og føre til synlige resultater.

Rammebetingelserne for Ghanas decentraliseringspolitik har nogle kernemålsætninger, der specielt lægger vægt på principper om en rettighedsbaseret tilgang, og det giver gode muligheder for fortsat dansk støtte til decentralisering, menneskerettigheder og god regeringsførelse. Disse begreber inkluderer "fremme af lokalt demokrati, menneskerettigheder og økonomisk ansvarlighed", "fremme af en rettighedsbaseret tilgang til lokal udvikling med sikring af lige adgang til offentlige ressourcer og

inkludering af alle i beslutningsprocesserne”, samt ”styrkelsen af de roller og relationer de ikke-statslige aktører, som traditionelle autoriteter og civilsamfundsorganisationer, har i lokalsamfundet”.

I et udkast til et samlet lovforslag om lokalregeringer søger man at harmonisere eksisterende love, som måtte være i indbyrdes konflikt, og man søger at leve op til den politiske beslutning om at sundhed, landbrug og uddannelse også skal være en integreret del af decentraliseringen.

Gentænkning af den generelle budgetstøtte

I lys af de udfordringer, den ghanesiske økonomi er stødt ind i, vil en mulig fortsættelse af generel budgetstøtte blive overvejet. Det vil også blive overvejet at give en mere fokuseret støtte til særlige politiske reformer samt at arbejde med resultatorienterede bistandsydelser, hvor bistanden ydes, når bestemte programmer er gennemført og resultater opnået. En andel af udviklingskontraktens midler vil blive reserveret til 'Skat og udvikling' i overensstemmelse med den danske handlingsplan for et 'Styrket dansk engagement indenfor skat og udvikling'. Støtte til civilsamfundet vil blandt andet have som sit formål at styrke den økonomiske ansvarlighed.

I og med at perspektivet er en gradvis afvikling af dansk udviklingsbistand til Ghana, vil der være fokus på Ghanas egen evne til at mobilisere ressourcer. Danmarks og Ghanas regeringer vil samarbejde om dette og blandt andet analysere omfanget af illegale kapitaloverførsler ud af Ghana, samt metoder til at hindre de illegale overførsler. Den politiske dialog vil som et af elementerne i udviklingskontrakten blive styrket yderligere. Danmark vil lægge vægt på udviklingen af den private sektor, på jobskabelse, på lighed, på kampen mod korrupsion, på menneskerettigheder, på styringen af de offentlige finanser og på offentlige serviceydelser lokalt i samfundet. Omfordelingen af ressourcer vil være gennemgående i hele dialogen.

Styrket dialog med civilsamfundet

Blandt de centrale danske civilsamfundsorganisationer, der har partnere i Ghana er Care Danmark, IBIS, Ulandssekretariatet og Ghana Venskabsgrupperne. Andre partnerskaber er nævnt i Annex 5. Ambassaden vil i fremtiden arrangere halvårslige konferencer med de danske organisationer og deres ghanesiske partnere. Formålet med dette forum er at diskutere udviklingspolitik og prioriteringer både for Danmark og Ghana, samt at kortlægge, hvordan civilsamfundsorganisationerne via deres programmer bedst kan bidrage til nå de prioriterede mål.

Med direkte bevillinger fra København støtter Danmark også flere internationale civilsamfundsorganisationer, der fokuserer på seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder og har kontorer i Ghana. Ambassaden vil øge kontakten og dialogen med disse CSO'er for at skabe mere synergi mellem politikniveauet, dialogen i København, og det arbejde CSO'erne gør på landeniveau. Disse indsatser vedrører The Planned Parenthood Association of Ghana (der er medlem af International Planned Parenthood Federation), Marie Stopes International og The Population Council.

Bedre udnyttelse af forskningsresultater

Den strategiske ramme for dansk støtte til udviklingsforskning fra 2014-2018 vil være retningsgivende for ændringer, som sigter på, at Danida-støttede forskningsprogrammer får tættere tilknytning til de øvrige danske aktiviteter. Strategien lægger blandt andet større vægt på brugen af forskningsresultater i udviklingssamarbejdet. I Ghanas tilfælde vil forskning være med til at kvalificere de strategiske målsætninger i det nye strategiske partnerskab, og i Danmarks erhvervsmæssige engagement i Ghana vil man også gøre brug af anvendt forskning støttet af Danida. Ghana er et af fire prioritetslande i det Syd-drevne forskningsprogram. Der vil blive skabt større synergi mellem de tre eksisterende forskningsspor: Den Syd-drevne forskning (der i fremtiden vil udgøre en større del af den samlede forskning), den Nord-drevne forskning, samt programmet Building Stronger Universities (BSU) som inkluderer et nyt stipendiat-program. Den fjerde forskningskomponent UNIBRAIN, der har sit udspring i den danske Afrika Kommissions arbejde, vil blive bedre knyttet til Danmarks erhvervsmæssige engagement i Ghana.

Sammenhæng mellem kulturelt samarbejde og det erhvervsmæssige engagement

Danmarks strategi for kultur og udvikling "Retten til kunst og kultur" vil være retningsgivende for et skifte i retning af en tættere tilknytning mellem støtten til kulturelt samarbejde og de øvrige danske engagementer. Kulturelt samarbejde vil blive anvendt mere strategisk i erhvervssamarbejdet i overensstemmelse med målet om at styrke økonomisk vækst via de kreative industrier. Det er visionen at markedsføre et mere moderne billede af Ghana og det nye Afrika. Der vil blive gennemført en reform af kultursamarbejdet i samarbejde med det danske Center for Kultur og Udvikling (CKU).

I overgangsperioden fra udviklingssamarbejde til et strategisk politisk og erhvervsmæssigt partnerskab vil den politiske dialog om menneskerettighedsspørgsmål og god regeringsførelse blive fortsat med de relevante ghanesiske myndigheder med henblik på at sikre, at der stilles flere nationale ressourcer til rådighed for regeringsinstitutioner og lovbestemte offentlige organer. Danmark vil videreføre støtte til Ghanas sundhedssektor og styrke partnerskabet med EU, relevante FN organer og civilsamfundsorganisationer for at sikre en konsolidering af resultaterne, når den danske udviklingsbistand er ophørt.

Monitering og evaluering

Moniteringen og evalueringen af fremskridt vil blive baseret på følgende indikatorer:

- Data som viser at ulighedskløften i Ghana gradvist mindskes
- Mere strategisk og fokuseret kultursamarbejde som led i det erhvervsmæssige arbejde
- Bedre udnyttelse af anvendt forskning i det erhvervsmæssige samarbejde.
- Kommunikation af positive historier om bæredygtige resultater af det dansk-ghanesiske udviklingssamarbejde.

Der er stadig et antal historiske steder i Ghana, som er præget af den danske deltagelse i den transatlantiske slavehandel og i plantageinvesteringer i perioden fra 1650 til 1850. Disse historiske

steder inkluderer blandt andet Christiansborg Castle i Accra og plantagen Frederiksgave, der ligger i udkanten af Accra. Institutioner i begge lande har vist interesse for at vedligeholde disse institutioner og steder, og ambassaden vil gerne være med til at fremme et samarbejde.

5. Et land under forvandling - Mod et strategisk partnerskab

Ghana har gennemløbet en bemærkelsesværdig udvikling, og denne udvikling fortsætter med vækst og demokratisk konsolidering som helt centrale faktorer. Det mangeårige samarbejde mellem Ghana og Danmark giver en enestående platform for at fremme et nyt strategisk partnerskab, som vil styrke det politiske samarbejde og være til gavn for vækst og udvikling i begge lande.

Ghanas egne ressourcer og positive økonomiske udvikling, dets status som mellemindkomstland, og dets partnerskab med BRICS-landene og andre nye vækstøkonomier, betyder alt sammen, at Ghana er i en ny situation. Landet er ikke på samme måde som tidligere afhængigt af udviklingsbistand. Den samlede donorstøtte til Ghana var i 2013 3,5 procent af landets bruttonationalprodukt, men allerede på mellemlangt sigt ser det ud til, at andelen vil falde til 2 procent.

Ghana er et enestående og positivt eksempel på et udviklingsland, der ved at bevæge sig ud af afhængigheden af udviklingshjælp. Derfor vil Danmark opgradere det politiske og erhvervmæssige samarbejde og samtidig reducere udviklingsbistanden.

På grundlag af konsolideringen af resultater og erfaringer fra de mange års samarbejde forudses det, at et egentligt udviklingsprogram for udviklingsbistanden kan gennemføres fra 2017. Det er tanken, at rationalet bag programudformningen vil være at bruge dansk udviklingsbistand på nogle af de strategiske områder til at løfte og fremme danske og ghanesiske firmaers erhvervmæssige investeringer. Transitionsprogrammet vil på den måde være med til at skabe muligheder på grundlag af de nye realiteter, som er, at udviklingskapital fra nye kilder, fra de nye vækstøkonomier og fra den private sektor vil blive stadig vigtigere, og Ghana vil være mindre afhængig af traditionel udviklingsbistand.

Bilag 1: Økonomiske og sociale nøgledata

Økonomiske nøgledata		Enhed		Kilde
Areal		km ²	238,533	CIA
Befolkning (2012)		Million	25.36	WDI
BNI per capita (2012)		USD	1,550	WDI
Årlig økonomisk vækst (BNP) (2012)		%	7.9%	WDI
Vækst i BNI per capita (2012)		%	3.23%	WDI
Ease of doing business-indekset (2012)		Placering	63	DB
Direkte udenlandske investeringer, netto (2012)		USD millioner	USD 3,293	IMF
Økonomiske sektorer: Værdiskabelse (% of BNP)				GSS
	Landbrug (2012)	%	22.7	GSS
	Industri (2012)	%	27.3	GSS
	Anden forarbejdning (2012)	%	6.9	GSS
	Serviceydelser mv. (2012)	%	50	GSS
Udviklingsbistand. Netto		USD (2011) millioner	1,800	WDI
	Gæld til udlandet (Ved udgangen af 2012)	USD millioner	9,300	MOF
Sociale nøgledata		Enhed		
Årlig gennemsnitlig befolkningstilvækst (2012)		%	2,2	WDI
Levetidsforventning (2011)		År	61	WDI
Børnedødelighed. (Antal døde indenfor det første år pr. 1.000 levendefødte) (2012)			49	WDI
Adgang til rent drikkevand (Procentdel af befolkningen som har adgang til forbedret drikkevand) (2010)		%	86	MDG
Adgangen til sundhedsfaciliteter (Procentdel uden adgang) (2010)		%		MoH

Læger i forhold til befolkningstal (Befolkningstal pr. læge) (2010)		1:10217	MoH
15 – 49 årige, som er HIV-positive (2011)	%	1.5	WDI
Procentdel af befolkningen som kan læse og skrive (2010)	%	67	WDI
Grundskoleuddannelse (Netto indskrivningstal) (2012)	%	82	WDI
Piger i grundskolen (Brutto indskrivningstal) (2012/2013)	%	48,7	EMIS
Sundhedsudgifter (% af samlede offentlige udgifter) (2011)	%	12	WDI
Militærudgifter (% af samlede offentlige udgifter) (2011)	%	1.2	WDI
Indkomstfordeling (Gini)	0 - 100	42.8	WDI

(BoG): Bank of Ghana, Nov. 25, 2013

(CIA): CIA World Fact book

(DB): Doing Business Report, World Bank, seneste udgave

(EMIS): Ghana Education Management Information System, 2012 Report

(GSS) Ghana Statistical Service Revised GDP April 2012

(GIPC): Ghana Investment Promotion Centre, Fourth Quarter 2011 Investment Report

(MDG): UN Millennium Development Goal Indicators

(MOF) Ministry of Finance Presentation

(MoH): Ministry of Health, 2012 Programme of Work

(WD): World Development Index, World Bank, seneste udgave.

Bilag 2: Danmarks bilaterale udviklingssamarbejde med Ghana

Landeprogrammet omfatter støtte til fire sektorprogrammer: (I) Generel budgetstøtte, (II) Udvikling af den private sektor, (III) Sundhed og (IV) Retten til offentlige ydelser og god regeringsførelse.

Generel budgetstøtte Fase II (2010-14) har som sit mål at støtte implementeringen af rammerne for Ghanas udviklingspolitik på mellemlangt sigt. Det sker gennem finansiel støtte, politisk dialog og en regelmæssig og ensartet monitoring med henblik på at opnå og fastholde makroøkonomisk stabilitet, sikre bæredygtig økonomisk udvikling, leve op til Årtusindmålsætningerne (MDG) i 2015 og fastholde landets status som mellemindkomst-land. Bestræbelserne på at forbedre styringen af de offentlige finanser bidrager til en mere ansvarlig, effektiv og åben regering både centralt og lokalt. Programmet implementeres sammen med 9 andre internationale donorer.

Støtte til udvikling af den private sektor Fase II (2010-14) implementeres indenfor rammerne af regeringens udviklingsstrategi for den private sektor. Programmet sigter på at forbedre virksomhedernes vilkår og at øge lokale og udenlandske investeringer, samt støtte udviklingen af bæredygtige strategier for vækst og jobskabelse i erhvervslivet. Der er givet støtte til at forbedre den offentlige sektors regelværk og service overfor den private sektor, samt til efterspørgselsbestemt støtte til fortalervirksomhed for erhvervslivet. Derudover er der leveret uddannelse og træning til den private sektor for at øge adgangen til finansielle og forretningsmæssige ydelser både for kommercielle landmænd, smålandbrugere og andre aktører i landbrugets værdikæder.

Sundhedssektorprogrammet Fase V (2012-2016) støtter Sundhedsministeriet med sektorbudgetstøtte, og der gives også grundfinansiering til Ghanas kristne sundhedsorganisation (Christian Health Organization of Ghana CHAG). CHAG er en non-profit leverandør af sundhedsydelser. Den økonomiske støtte suppleres med politisk dialog, der fokuserer på fattige menneskers adgang til sundhed, ligestilling mellem kønnene, seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder og bestræbelserne på at nå nr 4 og 5 af årtusindmålsætningerne i 2015 (målene vedrørende børnedødelighed og mødres sundhed). Programmet bistår derudover med at øge den organisatoriske kapacitet via langtidsansættelser af tekniske rådgivere indenfor nøgleinstitutioner.

Programmet Retten til offentlige ydelser og god regeringsførelse (2014-2018) er en sammensmeltning af det tidligere program for lokale serviceydelser og programmet for god regeringsførelse og menneskerettigheder, og det udgør en exitstrategi for den målrettede Danida-støtte til decentralisering, offentlige serviceydelser, menneskerettigheder og god regeringsførelse i Ghana. Programmet sigter på en konsolidering af de resultater, der er opnået i de to nuværende programmer, og på at sikre bæredygtighed via en gradvis udfasning af støtten og overdragelsen af det fulde ejerskab til de ghanesiske myndigheder.

Foruden de ovenstående programmer inkluderer aktiviteterne: Danida Business Partnership, Danida Business Finance, et mindre antal strategiske projekter under den lokale

ambassadebevilling, samt forskning via Danida's Syd-drevne forskningsprogram og programmet 'Building Stronger Universities'.

Bilag 3: Ghanas resultater i forhold til Årtusindmålsætningerne (MDG)

MDG indikator	Udgangsniveau	Det aktuelle niveau	MDG 2015-mål	Målet nås sandsynligvis Målet nås muligvis Målet ventes ikke nået
Mål 1: Udryd ekstrem fattigdom og sult				
Andel af befolkningen, der lever i ekstrem fattigdom (%)	36,5 (1992)	28,6 (2006)	18,5	Nås sandsynligvis
Andelen af under 5-årige der er moderat eller alvorligt undervægtige (%)	30 (1988)	14,3 (2008)	15	Nås sandsynligvis
Mål 2: Grundskoleuddannelse for alle				
Netto grundskoledækning (%)	61,5 (1999)	84,1 (2012)	100	Nås sandsynligvis
Andelen af eleverne, der fuldfører grundskolen (%)	64,7 (1991)	112,4 (2012)	100	Nås sandsynligvis
Andelen af de 15-24-årige, der kan læse og skrive (kvinder og mænd) (%)	70,7 (2000)	80,8 (2010)	100	Nås muligvis
Mål 3: Fremme af kønsmæssig lighed og styrkelse af kvinders rolle				
Andelen af piger i forhold til andelen af drenge i grundskolen	0,92 (2001)	1,0 (2011)	1,0	Nås sandsynligvis
Mål 4: Reduceret børnedødelighed				
Andelen af nyfødte, der dør, inden de er fyldt 5 år. (Pr. 1.000 levendefødte).	119 (1990)	77,6 (2011)	53	Nås muligvis
Mål 5: Forbedret mødresundhed				

Mødredødelighed (antal døde pr. 100.000 fødsler)	740 (1990)	350 (2010)	185	Ventes ikke nået
Andelen af fødsler bistøjet af uddannet sundhedspersonale (%)	40 (1988)	57.1 (2008)	80	Ventes ikke nået
Mål 6: Bekæmpelse af HIV/AIDS, malaria og andre sygdomme				
Udbredelsen af HIV/AIDS i befolkningen (%)	1.5 (1999)	1.8 (2009)	<1.5	Nås sandsynligvis
Mål 7: Sikring af miljømæssig bæredygtighed				
Andelen af befolkningen, der har adgang til godt drikkevand (%)	56 (1990)	86 (2010)	78	Nås sandsynligvis
Mål 8: Globalt udviklingspartnerskab				
Renter og afdrag på udenlandsk gæld i procent af værdien af eksporten af varer og serviceydelser	36 (1990)	2,8 (2011)		

2008 Ghana Millennium Development Goals Report, fra National Development Planning Commission, Government of Ghana and UNDP Ghana. http://web.undp.org/africa/documents/mdg/ghana_april2010.pdf

Millennium Development Goals, Ghana's Performance 2010, by Dr. I.F. Mensah-Bonsu, National Development Planning Commission.

UN Millennium Development Goal Indicators

Bilag 4: Målsætninger i rammeaftalen for Ghanas udvikling i 'Targets from the Medium-Term National Development Policy Framework: Ghana Shared Growth and Development Agenda (GSGDA II), 2014-2017 (under udarbejdelse)

Makroøkonomisk stabilitet	
Mål	At sikre og fastholde makroøkonomisk stabilitet
Strategiske målsætninger	Forbedret styring af valuta- og finanspolitikken; effektiv og virkningsfuld styring af skattepolitikken; Styring af den økonomiske politik og af den internationale handel og regional integration
Konkurrenceevne i den private sektor	
Mål	At øge konkurrenceevnen for Ghanas private sektor
Strategiske målsætninger	Fremme af den private sektors udvikling; sikring af god virksomhedsledelse; vækst og udvikling for små og middelstore virksomheder; fremme af industriudvikling,
Udviklingen for landbrug og naturressourcer	
Mål	At accelerere moderniseringen af landbruget og forvaltningen af naturressourcerne
Strategiske målsætninger	Forvaltning af naturressourcer og mineraludvinding; forvaltning af den biologiske mangfoldighed; forvaltning af beskyttede områder; forvaltning af jord og genskabelsen af ødelagte skove; fremme af integreret forvaltning af hav- og kystområder; sikring af bæredygtigt brug af vådlandsområder og vandressourcer; håndtering af affald, forurening og støj; fremme af lokalsamfundsdeltagelse i forvaltningen af naturressourcerne; begrænsning af konsekvenserne af klimavariationer og klimaændringer; begrænsning af konsekvenserne af naturkatastrofer; håndtering af risici og sårbarhed.
Olie og gas	
Mål	At udvikle olie og gasindustrien, så den fremmer den nationale udvikling.
Strategiske målsætninger	Sikring af synergi mellem olie- og gasindustrien og resten af økonomien; udvikling af lokalt bidrag i olie- og gasindustrien; udnyttelse af de muligheder sektoren giver for at skabe mere beskæftigelse; beskyttelse af miljøet, især mod negative konsekvenser af industrien, sikring af åbenhed og gennemsigtighed i forvaltningen af indtægterne.
Infrastruktur og boligområder	
Mål	At udvide den eksisterende sociale og økonomiske infrastruktur for at sikre, at de offentlige ydelser, der stilles til rådighed, er troværdige, er til at betale, og er effektive.
Strategiske målsætninger	Udvikling af Ghana som et center for transport i sub-regionen; fremme af en hurtig udvikling og udnyttelse af informations- og kommunikationsteknologi i alle sektorer; fremme af anvendelsen af videnskab og teknologi i alle økonomiske sektorer; fremme af innovation for at støtte produktivitet og udvikling; sikring af pålidelig energiforsyning til støtte for industrien og husholdningerne; udvikling af infrastrukturer på det sociale område, for lokalsamfundene og på fritidsområdet; fremme af bæredygtig forvaltning og planlægning af brugen af landområder og det fysiske rum; fremme af sammenhængende by- og landudvikling og forvaltning; sikring af øget tilgængelighed af sikre, tilstrækkelige boliger, der er til at betale: sikring af opgradering af slumområder og forebyggende indsatser; sikring af effektiv forvaltning af vand; miljømæssige forbedring af systemer for sanitet og hygiejne.

Menneskelig udvikling, produktivitet og beskæftigelse: (Uddannelse. Sundhed. HIV/AIDS/Seksuelt overførte sygdomme. Ernæring og fødevarerikkerhed)	
Mål	At udvikle den menneskelige kapital, beskæftigelse, produktivitet og arbejdsrelationer
Strategiske målsætninger	Udvikling af uddannelse, sundhed, ungdom, sport, socialpolitik og social beskyttelse. Støtte til de ældre; udvikling for og beskyttelse af børn; handicapindsatser. Forvaltning af befolkningsudvikling og migration og reduktion af fattigdom og ulighed i indkomster.
Gennemsigtig og troværdig regeringsførelse	
Mål	At styrke statslige og ikke-statslige organisationers og institutioners, samt befolkningens deltagelse i den nationale udviklingsproces og samarbejde effektivt for at nå de nationale udviklingsmål.
Strategiske målsætninger	Uddybning af den demokratiske praksis og de institutionelle reformer; styrkelse af lokal regeringsførelse og decentralisering, udvidelse af udviklingen af særlige udviklingszoner (EPZ); fremme og styrkelse af udviklingen og forvaltningen af offentlig politik; accelerering af tempoet i reformeringen af den offentlige sektor; styrkelse af udviklingskommunikation; styrkelse og uddybning af kønsmæssig lighed og styrkelse af kvinders rolle; bekæmpelse af korruption og økonomisk kriminalitet; styrkelse af retssikkerhed og adgangen til retssystemet; sikring af offentlig sikkerhed; fremme af den nationale kultur som led i udvikling; styrkelse af internationale udviklingsrelationer; fremme af en evidens-baseret beslutningsstruktur.

Bilag 5: Danske civilsamfundsorganisationer, der arbejder I Ghana, samt deres partnere

Dansk NGO	Ghanesisk partner
AXIS	NORSAAC
100% to the Children	Catholic Action for Street Children
DASAM (Dansk Selskab for Miljø- og Arbejdsmedicin)	Green Advocacy Ghana, Ghana Health Service
Seniorer uden Grænser	Witch-Hunt Victims Empowerment Project
Akwamus Venner	Friends of Akwamufie - Ghana
Krobodan. Dansk-ghanesisk Venskabsforening	KROBODAN Ghana
International Børnesolidaritet	Street Girls Ghana
DGI Midtjylland	YOPP
Crossing Borders	YES Ghana
IMCC (International Medical Cooperation Committee)	Ghana Coalition of Non-Governmental Organizations in Health (GCNH), Upper West Region Branch
AXIS	NORSAAC (Northern Sector Action on Awareness Center)
Landsforeningen LEV	Inclusion Ghana